

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. A konfirmációra előkészítésről és a konfirmációról. Joó István. — T á r c z a. Vigasztaló Lélek! Vigasztalj meg engem! Zöld József. — A Zrinyiász, mint keresztyén műeposz. Kiss Ferencz. — Iskola ügy. Tanügyi jelentés Hajdú-vármegye (Debreczen szabad kir. város kivételével) 1888—89. isk. évi népoktatási állapotáról. — s — s. — Közgyeink. Nagyikindai missió. Fekete Gyula. — A resicza-bányai ev. reform. egyház megalakulása. Vöröss Zsigmond. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

A konfirmációra előkészítésről és a konfirmációról.

II.

Az egyházi történelem tanúbizonyoságtétele szerint kétségtelen, hogy a konfirmáció az őskeresztyén egyházban szokásban volt katechumenatus helyébe lépett. Miután a kisdetek megkeresztelése egyetemes szokássá lett a keresztyén egyházban, gondoskodni kellett arról, hogy az úrvacsora vételét megelőzőleg a serdülő fiúk és leányok megfelelő vallásos oktatásban részesüljenek. Az őskeresztyén egyházban a tanításban jártas, tehát tanító-presbyterek voltak megbízva a katechumenusok vallástanításával, később az egyházi rendek; és így az ex professo lelkészi hivatal felállításával okvetetlenül lelkészekre kellett azon igen fontos tisztet ruházni. Valóban a nyugati keresztyén-ség s illetőleg a római katolika egyházban századokon keresztül a parochusok voltak a gyermekek oktatói a válásban, noha, miután a 7 éves gyermekek is felvehetik a bérmálás (confirmatio) szentségét, a r. kath. egyházban ezt megelőzőleg a vallásos oktatás nem volt feltétlenül szükséges, ily kisebb gyermekeknél semmiesetre sem lehetett volna az valami alapos. A r. kath. egyház, — a gyermekek vallásos oktatását ma is kizárólag papokra, áldozárookra (katechetákra) bízva, — bízva már az elemi iskolákban is. Paedagogiai szempontból lehetne ez intézkedés-

nek helyességét vitatni, de a r. kath. egyház a paedagogiai ellenvetéseken túlteszi magát.

A reformáció kezdetén a helvét irányú s a lutheri protestánsoknál is a lelkészek voltak a serdülő ifjúság vallásoktatói, különösen a népiskolák felállításáig. A konfirmáció a protestáns egyházakban általánosan behozatván, az erre előkészítés a reformáltaknál majdnem kizárólag a tanítók tiszte lön; a lutheri egyházban, tudtommal, a lelkészek vagy magok teljesítették az előkészítő vallás-oktatást, vagy legalább felügyeltek és ma is felügyelnek arra, a mennyiben az úrvacsorát megelőző vallásoktatási órákra bejárnak, kérdegetnek, útmutatást adnak, sőt tanítanak is. Nagyon helyesen. Egyes buzgó lelkészek a reformált egyházban is önként vállalkoztak a konfirmációt megelőző vallásoktatásra. Egyik sem bánta meg, mert néhány heti fáradságuk rendszerint gazdagon volt megfizetve a kedvező eredmény által. Óhajtható volt azért, hogy a konfirmációra előkészítés általában a lelkészek tisztvé tétessék. Valóban egyenesen őket illető szoros hivatali kötelesség az.

A magyarországi ev. ref. egyház egyetemes zsinata 1882. évben e nézőpontra emelkedett, midőn a zsinati törvények 109. §-ban rendeli: „A lelkipásztornak kötelessége az úrasztalához készülő növendékeket előkészíteni s a confirmatiót egész ünnepegyességgel végezni“. Igen helyes, nagyon bölcs rendelkezése ez a zsinati törvényeknek.

A konfirmációra készülők a magasabb rendű tanítézetek növendékein kívül vagy olyanok, kik az elemi iskolát bevégezték, bár ilyenek kevés számmal vannak, vagy olyanok, kik azt elhagyva, házi, mezei vagy ipari foglalkozásra alkalmaztatnak. Legnagyobb számban tehát olyanok, kik a valódi életbe lépnek, oktatásban alig vagy kis mértékben részesülnek (az ismétlő s néhol vasárnapi iskolákban), általában olyanok, kik konfirmáltatásuk által az

egyházközség tagjaivá, a lelkész közvetlen híveivé és hallgatóivá lesznek. Van-e tehát valami természetesebb és magasztosabb feladat a lelkészre nézve, mint az, hogy a lelkész azon határpontra, midőn gyülekezetének gyermekei az iskolából az életbe és egyházba lépni készülnek, a maga jobbát nyujtsa feléjük igaz szeretettel, vallásos melegséggel, a gyermekek és az egyház jól felfogott érdekei iránti lelkesedéssel, sőt a maga hivatása áldásosabb betölthetése, a lelkekre való biztosabb és sikerebb hatása szempontjából is!

Ha a hadvezérnek mulhatlanul szüksége van arra, hogy ismerje katonái képzettségét, érzületét, ha ismernie kell neki azon tért, melyen hadműveleteit végezni akarja, sőt ismernie kell ellenségeit is, hogy diadalt arathasson, vagy legalább becsülettel oldhassa meg feladatát: a lelkésznek is ismernie kell a lelkeket, kiket igazságra és az üdvösség útjára vezetni akar, ismernie kell azon segítő erőket: hívei jóra valósságát, hitét, lelkesedését, nemes irányú vágyakozását, melyek célja felé támogatják; ismernie, tudnia kell azon hibákat, fogyatkozásokat, azon gyengeségeket, mindazon netaláni rosszakat, mint megannyi ellenségeit vagy legalább akadályait az ő cél felé törő nemes buzgalmának, sikeres működésének.

De mikor közelíthető meg leginkább és legbiztosabban, mint a fejlődő gyermeki korban? Mint a virág a felkelő nap felé fordul s önként tárja fel szirmait annak fényt és meleget árasztó sugarai előtt, úgy nyílik meg a gyermeki szív a szeretet szavának melege s a jóságot árasztó szemek fénye előtt. Hát nem kellene-e a lelkésznek, a lelki atyának, az üdvösség fáklyavivőjének e kedvező alkalmat megragadnia, hogy azon szívekbe bepillantasson, melyeket a hit, remény és szeretet égi harmatcseppjeivel kell öntöznie, hogy azok megáldassanak és megszenteltesenek? Jól ismerem és értem az apostol ama mondását: a hit hallásból vagy, a hallás pedig Isten beszédének hirdetése által. De az üres falaknak hiában hirdeted a legnagyobb ékesszólással is az ígét, a falak nem elevenülnek meg, hideg keblökön a hit virágai nem fakadnak fel. Bár ma sem áll népünk vallásossága oly rosszul, hogy a templomlátogatás miatt általában panaszra nyithatnók ajkainkat; de dicsekedésre sincs okunk. Bármilyen legyen is oka, a mi népünk kevésbé vallásos és egyházasnak látszik legálább most, mint ezelőtt; főleg a városokban a templom látogatásában megrestült az, különösen az előkelő családok tagjai mennek e tekintetben rossz példával elől. Ünnepeken ha megtelnek is templomaink, máskor üresek vagy kevésbé népesek azok; az intelligens elemekre nézve pedig elmondhatjuk alkalmazottan: „rari nantes in gurgite vasto”. Nem kell-e hát a lelkésznek minden alkalmat megragadni, hogy hívei szívét magának meghódítsa, ama fensőbb célok érdekében, melyeknek szolgálatára szentelte és

áldozta életét? Ilyen alkalom, a maga nemében páratlanul fontos és nagy jelentőségű alkalom a konfirmációra előkészítő vallásoktatás.

Nem pusztán elmefuttatás ez, a gyakorlat, az élet igazolja ezt. Bizonyosságot tehetnek róla mindazok, kik az ifjúságot amaz előkészítő vallásoktatásban részesítették, kik már a törvény intézkedése előtt is lelkeszi szoros feladatuknak tekintették azt. Az ilyenek, mint hajdan Mózes a pusztában, egy ha talán nem is jobb, de mindenesetre hozzájuk melegebben ragaszkodó nemzedéket neveltek fel, mely édes-örömebb sietett hallgatásukra, az Ur beszédének meghallására. És ha a hit csakugyan hallásból vagy, a hit pedig Isten beszédének hirdetése által, akkor az ily lelkészek csakugyan inkább elérhették a célt: hitben erős, hitben buzgó nép nevelését.

A konfirmációra előkészítő vallásoktatás, az én felfogásom és meggyőződésem szerint, aránylag csekély jelentőségű volna akkor, ha a lelkészek is egyedül arra törekednének az által, hogy egy felvett vallástani könyvecskében foglalt tanokat megmagyarázzanak és szorgalmasan begyakoroltassanak. Ezt megtehetik és megtették értelmes, derék tanítóink is. Képzett és egyházáért lángoló lelkészek mennyi kedvező alkalom kínálkozik e nemes foglalkozás közben az ifjúság szívének felmelegítésére, magasztos életirányok megjelölésére, ezek iránti érdeklődésre és fogékony szellemök látkörének kitágítására? Valamint általában, úgy különösen az ifjúság vallásoktatása alkalmával tehát a lelkész feladata nem szorítkozhatik a vallásos igazságok és tanok magyarázatára és begyakorlására; az ő feladata a Krisztus dicsőségének felelevenítése a szívekben és elmékben; nem az a lelkész feladata itt, hogy a hit- és erkölcs-tan igazságait az emlékező tehetség síma lapjára felaggassa, mint tudásra szánt ismerethalmazt, hanem, hogy azok a hívők lelkét és szívét mozgató és vezető életelvekké legyenek; az a feladata, hogy az Isten élő ismerete s az igaz keresztyéni élet növekedést vehessen, az egyéni és társadalmi boldogság megvalósulására. A lelkész ha lángnyelven tudna is szólani, ha életét kész volna is feláldozni Krisztusért és hívei üdvéért, egy magában nem elég erős, hogy törekvését óhajtott siker koronázza; neki segítőtársakra, hitben erős és krisztusi szeretettel lelkesülő hívekre van szüksége; keresse és gyűjtögesse ezeket azon ifjú hívekből már, kikre mintegy saját lelkének pecsétjét reá nyomta, kiknek hajlékony szívét és fogékony elméjét magának előre lefoglalta és biztosította. Az ifjúság vallásoktatása erre a legszebb és leggyümölcsözőbb alkalom.

Elborul az ember lelke, ha a ker. társadalom kebelében ama minduntalan tapasztalható szomorú jelenségeket látja és olvassa, hogy az élet virágzó korszakában épűgy, mint a munkabíró, családfentartó s így a társadalom oszlopait képező középkorban, sőt az élet alkonyán álló öregek és aggok mily könnyen és nagy számban dobják el magoktól Isten legbecsesb adományát, az életet. Vajjon e szomorú jelenségeknek lehetnének-e tanúi, ha a hit elég mélyen bocsátotta volna le gyökereit az emberi szívekbe; vajjon oly könnyen veszítené el bizalmát az ember az élet szélvészeli, a nehéz csapások és keserű csalódások közt is, ha előtte a hit olthatlan szövétneke világolna; ha szívében a bánat és gyász sötét felhői felett is a ker. hit által éltetett reménynek, mondjuk, az örök élet reményének csillaga hamisítatlan fényben ragyogna? Vajjon lehetséges volna, hogy a férfi oly korán és végső lemondással bukják el a küzdelemben, ha igazi és mély vallásos tudattal és ettől táp-

lált erős kötelességérzettel, ha lelkiismerettel s Istenben vetett tántoríthatlan bizalommal volna vértézve, ha keresztyén létét tudná és el nem felejtené, hogy ő a Szentlélek temploma? — Mondják, hogy a tudomány, műveltség és bölcsesség elég, hogy az ember boldog és erényes legyen. Én pedig azt mondom, hogy mély vallásosság, igaz kegyesség nélkül azok csak múló kincsek, hamar elalvó mécsvilágok; igazi fényt és tartós becset a vallás ad azoknak is. E megmentő, fentartó, erősítő és megáldó kincsforrás őrei a lelkének; vezessétek az ifjúságot e forráshoz ti és legyetek rajta, hogy minél mélyebben merítsen abból, minél tisztábban élvezze azt, hogy szíve megnemesüljön és megtisztuljon, lelke megerősödjék és megizmosuljon az élet küzdelmeinek elbírására s előkészíttessék az örök élet reménységére, mert örök életnek vize csörgedez abban, melyből a ki iszik, soha meg nem szomjúhozik.

Joó István.

Tárcza.

Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Oly keveset adott énnekem az élet,
Sivár reményt csupán, — az is semmivé lett; —
Reményeim sírján úgy fáj elmerengnem . . .
— Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Csevegő madara elszállt örömömnek,
Fészken a hallgatag bánat-madár ült meg;
Sivár jövőm nézve el kell keserednem . . .
— Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Lelkem szemével ha multamba tekintek,
Legjobban fáj mégis egyetlen tekintet,
Gyilkoló fülánkját hisz' nem érdemeltem . . .
— Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Nem gyógyúl be — érzem — sokkal fájóbb, mélyebb,
Mint balsama volna, szívemen az a seb,
Kínos fájdalomban csak azért esengem:
— Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Gyógyító balsam nincs; enyhítő ír csupán,
Ez az egy gondolat: az életnek után
Nem vánszorgok mindig, hordozva a sebem,
— Vígasztaló Lélek! Vígasztalj meg engem!

Nem sajnó a seb majd — ha a síri ágyban
Aluszom csendesen; s ha végződik álman:
— Vígasztaló Lélek! Áldva légy érette,
Ébredek örömtelt örökös életre!

Zöld József,
ev. ref. segédlelkész.

A Zrinyiász, mint keresztyén műéposz.

(Folytatás.)

De menjünk tovább. Mihály arkangyal hallván a szigorú parancsot, esedezni próbál, mondván:

„Uram! jámborokat fogod-e rontani?

És az hamissakért fogod-e megverni?“ (I. 25.).

Kinek ne jutna itt azonnal eszébe, midőn Ábrahám könyörög Istennek Sodoma megmaradásáért: „Avagy elveszted-e az igazat is a gonoszszal egybe?“ (I. Móz. XVIII. 23.). Az Ur el-lentmondást nem tűr, mire az angyal megy Alektóért, ki Szelim alakjában nagy örömmel siet Szulimánhoz. Ez érezve, hogy valami fensőbb hatalom rendelkezik vele („nagyobb vagy embernél“ szól az alakhoz I. 47.), azonnal összehívhatja a divánt, hol határozatul kimondják, hogy a magyar ellen hadba gyűljenek.

Az első énekben tehát a cselekvény megindulta indokol-tatik, mely felsőbb erőre, itt egyenesen magára Istenre vite-tik, mint mozgató okra; a Szulimán hadra készülése úgy tűn-tettéven föl, mint Isten akaratának valósulása.

A kereszt főhőse a II-ik énekben vezetetik fel, még pe-dig, mint Toldy mondja, „mély célzatossággal“ imádkozva. A bevezető sorokban a költő Zrinyi személyes tulajdonairól ma-gasztalólag emlékeztet, végül mindezeket keresztyén aláza-tossággal Istennek tulajdonítja, mondván:

„Az Isten úneki adott oly hatalmat,

Ellenség előtte mint fővény elomlott . . .“ (II. 63.).

Ez előzetesen adott jellemrajz után Zrinyinek adja át a szót. Zrinyi ugyanis egy hajnalban, „az mint volt szokása“ a feszület előtt imádkozott. Az imádság, mely ajkaira adva van, méltó a kereszt hőséhez, ki elleneivel szemben pusztító orkán, rettenthetetlen dalia, de Isten előtt megalázódott por, ki csak bűnös voltát érezi. Mintha csak a nagy király-dalnok, a felül-múlhatatlan Zsoltáros emésztő keservét, töredelmes bűnvallá-sát, majd Istene iránt lángoló szerelmét, törhetetlen bizodal-mát hallanók ez egyszerű sorokban, melyek épen ezért a bennök lüktető mély vallásos érzéstől kettős erővel ragadnak meg.*)

A keresztyénség védelmére életét felajánlott hős Istennél kedvet talál, s — egészen epikailag — a feszületről nyomban meghallja a Megváltó válaszát, ki hősi ajánlközását elfogadja s feltárván előtte a jövődőt, hogy t. i. „mártiromságot fog po-gánytul szenvedni“, de azután megdicsőítette, elnyeri az élet koronáját: ez által a kereszt végzetszerű bajnokává avatja föl. Az első ének alapgondolata, mely szerint Szulimán Isten által tüzeltek harcra, mely átgondoltsággal van kiegészítve a má-sodik énekben, hol Zrinyi szintén Isten indításából s javallásá-val állíttatik vele szembe, s ez által a két főhős, mint az isteni akarat képviselői, epikai hőssé magasztosíttatik.

E két első énekből, melyekben az egész éposznak alap-gondolata adva van, tiszta fogalmat alkothatunk magunknak a továbbiakról; s minthogy bennünket itt inkább az alapeszmé-ben rejlő biblikus s keresztyén elem érdekel, mely a cselek-vény megindításából s így a két első énekből kidomborul, a

*) Ez imádságnak csaknem minden sora bibliai hely, melyre vonatkozólag útalok Arany J. igen pontos összeállítására, ki a zsoltárokból soronkint idézi a parallel helyeket; a mi egyúttal Arany bibliai jártasságának is hangosan beszélő bizonyítéka. L. összes művek V. k. 50. l.

további énekekkel, főként a kivittel, mely az alapeszméhez kiválóképen hű, gyorsabban végezhetünk.

Az érdekek a két főhős köré koncentráltatják, kik mint a félhold és a kereszt bajnokai isteni végzésből veszik fel a harcot s kiknek további sorsában az általuk képviselt eszmék sorsa döntetnek el. A végkifejlés sem képezheti már különös vázalkozás tárgyát, mert ez már a 2-dik énekben jeleztetett, midőn a Megváltó Zrinyi előtt feltárja küzdelme eredményét. S hogy az érdekek ennek dacára is ébren tartatik, sőt egész az utolsó énekig fokoztatik, ezt egyedül a költő beosztásának, tárgyalási ügyességének s kiváló epikai tehetségének tulajdoníthatjuk.

A III-ik ének kezdetén egy rövidke reflexió után megint az Ur működésének egy jelével találkozunk. Szulimán ugyanis Eger ellen akart menni; „de hamar az Isten téríté tanácsát“ (III. 2.), t. i. Szigetre irányítja figyelmét. Ez lentebb indokolva van ugyan történeti tényekkel is, de jellemző, hogy költőnk e vonást is felhasználja arra a végre, hogy a főhősöket folyton Isten akaratának hordozóiként tüntesse fel. Ebben a szellemben szól a szigeti bán is, midőn Mehmet ellen indultakor így buzdítja vitézeit:

„No már, én jó szolgálaim, bátran induljunk,
Urunk Jézus nevét háromszor kiáltunk,
Az pogány ebektől mi semmit ne tartsunk,
Mert Isten mi vezérünk s kemény paizsunk.“ (III. 47. Zsolt. CXLIV. 2). Tehát teljes tudatával bír annak, hogy ők a keresztyénség ügyéért harcolnak s hogy maga Isten vezeti és védi harczaikat. E hittal megindulva, győznek is.

Kiss Ferencz,
ev. ref. segédlelkész.

(Folyt. köv.)

Iskolaügy.

Tanügyi jelentés

*Hajdú-vármegye (Debreczen szabad kir. város kivételével)
1888—89. isk. évi népoktatási állapotáról.*

E cím alatt Kiss József, Hajdú-vármegye tevékeny, ügybuzgó tanfelügyelője egy, nyomtatásban 12 lapra terjedő füzetkét bocsátott közre, melynek tartalmát, — ígéretünkhöz képest, — következőkben ismertetjük.

Hajdú-vármegye 2340·9 □ kilométer területén, 20 községben lakik 121,962 ember, s van 81 elemi és 1 polgári iskola, 3 kiseddóvó intézet és 68 ismétlő iskola. A 82 elemi és polgári iskola közül 50 az ev. ref. egyházé, 14 róm. kath., 4 gör. kath., 11 izr. és 3 községi iskola. Az iparos tanulók iskolái (összesen 3) az ismétlő iskolák közé számítottak.

Ezek szerint 28·5 □ kilométerre és 1787·8 lakosra esik egy iskola, egy-egy községre pedig 4·1 iskola jut.

Tankötelesek.	Tényleg iskolába járók.
1. Ev. reform. = 17,065	15,373 = 89·9%
2. Róm. kath. = 1871	1684 = 90%
3. Gör. kath. = 1289	1070 = 83%
4. Ág. ev. = 27	27 = 100%
5. Izraelita = 1162	1052 = 90·53%
Összesen = 21,414.	19,206.

Egy iskolára esik 261 tanköteles és 234·2 iskolába járó. Az iskolába nem jártak összes száma = 2208. Erre nézve felvilágosításul a következő jegyzetet találjuk a jelentésben: „Az iskolába nem járt 2208 tanköteles az egyes nagyobb községeknek és rendezett tanácsú városoknak több □ mértföldre terjedő határában szétszórva és egymástól legtöbb esetben nagy távolságban lévő tanyákon lakik, kiknek iskolába való feljártatása, a legbuzgóbb igyekezet mellett is, csaknem a lehetetlenséggel határos. Cselédek és úgynevezett dohányosok gyermekei lévén legtöbbször ezek szüleikkel együtt, évenként néha kétszer is, egyik határból a másikba, sőt sokszor más vármegyébe költöznek át“.

Ezer lakosra 175·5 tanköteles és 158 tényleg iskolába járó esik. Nyelvre nézve mindnyájan magyarok.

Nyolcz hónapnál kevesebb ideig járt iskolába, azaz idő előtt kilépett = 516, nyolcz hónapig járt (az isk. évben) 18,690. Tankönyve volt = 18,811, nem volt = 395 tanulónak. Az iskolaműlasztók száma = 8198, kik is 107,115 félnapot mulasztottak. Ezek büntetéséből befolyt 194 frt 25 kr, mely összeg részben iskolai könyvtárra és taneszközök beszerzésére, részben szegény gyermekek segélyezésére (39 frt 43 kr) fordítatott.

A tanítók összes száma volt = 156, közülök képesített = 149, nem képesített = 7; rendes tanító = 152, segéd = 4; 40 éven felül szolgál 6 tanító.

A 82 iskola közül saját házában volt 73 elhelyezve; az iskolaépületekben van 165 tanterem és 127 tanítói lakás. A tantermek közül 3·5 méternél magasabb 127, alacsonyabb 38. Egy tanulóra esik 1 □ méter ürtartalomnál több 131, kevesebb 34 tanteremben; kellőleg világos 159, nem világos 6; — kellőleg fel van szerelve 144, tőrhetőleg 21 tanterem. Volt 52 faiskola, 65 iskolakert, 77 testgyakorló tér.

Az iskolák jövedelme és kiadása összesen = 128,296 frt. Egy iskola fentartása került átlag 1564 frt 58 krba, — a rendes tanítók fizetése átlag 597·9 frt, a segédtanítóké 322·5 frt, — egy-egy tanulóra esik a kiadásból 6 frt 68 kr.

Az iskolák szellemi állapota következő volt:

1) jeles	= 26
2) jó	= 28
3) elégséges	= 23
4) rossz	= 4
	81.

Szaporodott egy év alatt az iskolák és a tanítói állományok száma egygyel; a tanköteleseké 346-tal, az iskolába járóké 874-gyel. Iskolai takarékpénztár volt 19 iskolánál 770 betevővel; a megtakarított összeg = 925 frt 48 kr. Egyeken a r. kath., M.-Péresen az ev. ref. egyház leányiskoláját egészen újból átalakította; H.-Böszörményben az ev. ref. egyház új díszes leányiskolát állított tanítói lakással. Iskolai czélokra 3 rendbeli adományozás, illetőleg alapítvány tétellett.

Tanítói fizetések kiadása céljából intézkedett a kir. tanfelügyelő H.-Böszörményben a gör.-kath. és izr., B.-Ujvároson, Hadházon, Sámsonban, Vámos-Péresen és H.-Szoboszlón, mindenik helyen az izr. iskolánál.

(Vége köv.)

—S—S.

Közügyeink.

Nagykikindai missió.

Illő és szükséges dolognak tartom azt, hogy a missiói egyházak életjelenségeiről, működésükről, haladásuk, fejlődésük egyes mozzanatairól, vagy esetleg az ezeket akadályozó körülményekről nyilvános jelentések is tétessenek közé, azon hivatalos jelentések mellett, melyek csak az egyházi hatóságok szűk köreiből ismertetnek. Szükségesnek tartom ezt azért is, mert a missiói egyházak az egész egyház egyetemének közadományaiából tartatnak fenn nagyrésztben; és ezek a missiói egyházak az egész egyház egyetemének jóindulatú támogatását, vagy legalább rokonszenvét nem nélkülözhetik. Igaz ugyan, hogy olvasunk egyházi lapjainkban itt-ott cikkeket, melyek felpanaszolják a missiókra hozott áldozatot, ezek működését sikertelennek, haszonnélkülinek állítván. (Lásd Prot. Egyh. és Isk. Lap 15. számában Nagy Sándor cikkét). De, hála Istennek, egyeseknek ezen nézete, nem közmeggyőződés. Azok, kik nem felületesen tekintenek a missiók munkájára, átlátják bizonyosan, hogy az ezekre hozott áldozat nem hiába kidobott pénze az egyetemes egyház pénzének, hanem olyan pénz, mely előbb-utóbb sokszorosan meghozza kamatját.

Ezen állításom, úgy hiszem, teljesen igazolást nyer azon tényekben is, a miket én a nagykikindai missióról elmondandó vagyok, a melyek egyszersmind a missiók elleni kifakadásoknak is czáfolatául szolgálhatnak.

A mi missiói egyházunknak a megalakulás után megindult munkálkodásáról annak idején több ízben volt alkalmam a nagy közönség előtt nyilatkozni, jelezni az egyes életmozzanatokat és kifejezni a reményt a felől, hogy hazánk e déli vidékén, s ennek a nagykikindai lelkésztséghez tartozó hétszáz-ezer holdnyi területén a mi egyházunknak — Isten áldása mellett szép jövője ígérkezik. És a körülmények azt mutatják, hogy e remények mindinkább valósulás felé közelednek. Az alakulás óta eltelt harmadfélv munkájának eredménye legalább ma már erre enged következtetni.

A missió szellemi hatása határozottan emelkedőben van. A hívek nemcsak hogy összeíratnak, meglátogattnak, nyilvántartatnak; nemcsak hogy közöttük az egyházas érzület, a hit élete fejlesztetik; nemcsak hogy híveink áldásosan érzik a lelki gondozásból származó jótékony hatásokat; szóval, nemcsak hogy e vidékre települt hitfeleink lelki ügyei minden lehető módon gondoztatnak, nemcsak hogy ők és utódaik az elveszhetéstől vagy az elegendő élettel való megmentetnek: de az egyházunkon kívül állókra is igen öröndetes befolyása tapasztalható egyházunk munkálkodásának. Itt a központon például minden istenitiszteleten a jelenlevők jó része r. katolikus és szerb intelligenciából áll. Bizony ez utóbbiak közül némelyeknek ösmerve a magyarság ellen viselt dolgait, most pedig látva gyülekezetünk szorgalmas látogatását, — e felett is nem épen méltatlan a mi örömünk. A vidéki pontokon is szintén így van a dolog. Volt rá eset már sokszor, hogy nemcsak az istenitisztelet helyisége volt telve nagybárra r. kath. és szerb hallgatósággal, de a folyosó is, s istenitisztelet után a legbuzgóbb kath. nők jöttek hálálkodva köszönetet kifejezni. Ilyen és sok más jelenségek mi előttünk fontossággal bírnak, mert ezek-

ben is az evangyéliomi igazságok erejét s ezek hatását szemléljük. Kicsiny kezdetből nagy dolgok fejlődhetnek, ezt már sokszor igazolta az egyház története.

Fontos az is, hogy a hívek száma folyvást növekedőben van több ponton. De egy teljesen új és szép jövőt ígérő szórványunk is alakult legközelebb. Ugyanis Egyházaskéren vettek református családok több mint 1500 hold földet. Már sok család lakik ott s az első istenitiszteletet ápril 27-én tartottam e helyen. Itt külön fiókegyházat tervezek, külön presbyteriummal.

És mint szellemi, vallás-erkölcsi tekintetben kedvező, öröndetes jelenségeket látok, úgy anyagi tekintetben, a külsőkben való haladás iránt sincs okom panaszkodni, sőt inkább a missiói ügy ez oldalát is — tekintve a fennállás óta letelt időt — örömmel emelhetem ki jelentésében.

E tekintetben legelőször említem azt, hogy missiói egyházunknak Királyunk Ő Felsége 45 kat. hold kitűnő minőségű földet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni a missió területén levő kincstári birtokból, a magas kormány kedvező felterjesztésére; és pedig 30 holdat a lelkész és 15-öt a tanító javadalmazására. Midőn ezt keresztyéni tiszta örömmel megemlítem, nem hagyhatom el e helyen is legmélyebb hódoló tisztelettel párosult hálás köszönetünknek kifejezését, Felséges Királyunk valódi apostoli kegyes jóindulatáért. Nagybecsű és drága adomány ez, mely egyházunk fejlődésében fontos tényezőként fog szerepelni. De legyen örök áldás és hálás köszönet azon magas állású, nagy tekintélyű férfiaknak is, kik egyházunk ezen ügyét hathatós befolyásukkal, buzgó támogatásukkal sikerre juttatták.

Ezenkívül voltak egyházaink és más testületek közül is többben, a melyek egyházunk itteni fontos hivatását nemes lélekkel felfogva, nagy czélunk elérésében segíteni buzgólkodtak. Így a múlt év folyamán templom és paplak építésére adományokat küldtek hozzánk: a szentesi ref. egyház 100 frtot, hódmező-vásárhelyi ref. egyház 25 frtot, Debreczen szab. kir. város 30 frtot, szeghalmi ref. egyház 25 frtot, debreczeni ref. egyház 10 frtot, gyomai ref. egyház 10 frtot, békési ref. egyház 10 frtot, szoboszlói ref. egyház 5 frtot, derecskei ref. egyház 5 frtot, körösladányi ref. egyház 3 frtot, kabai ref. egyház 1 frtot, a helybeli 3 takarékpénztár 100 frtot. Hadd legyen e helyen egyházunk hálás köszönete nyilvánítva a kegyes jószívű adományozóknak. Az áldásokban gazdag Isten sokasítsa meg az adományozókon az ő áldását. Készpénze van az egyháznak 1600 forintja.

Ezen adatok egyházunk haladásának mutatói. De meg kell vallani, hogy még hiány is van elég. Nincs még templom, paplakunk és iskolánk. Ezek nagy hiányok egy gyülekezetben. Mi, a mi tőlünk telik, minden megteszünk e hiányok megszüntetésére, de érezzük, hogy önmagunkban, minden igyekezetünk mellett is, erőtelenek vagyunk e nagy munkára. Ily városban, mint Nagy-Kikinda, már csak a telekszerzés is nagy áldozatot kíván, aztán az építkezésnél is sok igények lépnek előtérbe. Ily helyzetünkben buzgó kérelmmel ismételt tehetős egyházainkhoz, a hitbuzgó lelkipásztorokhoz, kegyes szívű világi hittestvéreinkhez fordulok, hogy említett nagy szükségünk megszüntetésében, Isten dicsőségére való hajlékaink mielőbbi megépítésében nyujtsanak nekünk támogatást. Vegyék figyelembe — Isten nevével kérjük — szíves kérésün-

ket, s kegyes adományait, — bármily csekély legyen is az, — küldjék el mi hozzánk. Mi a magunk részéről, — Istenbe vetett erős hittel, — tovább folytatjuk a jónak ösmert munkát, semmi nem levén drága, avagy nehéz, a mivel Krisztus anyaszentegyházának javára szolgálhatunk.

Azon ígérettel, hogy más alkalommal részletezett leírást is fogok közölni a missiói munkálkodásról, — jelen tudósításmat berekesztem, csak azt jelezvén még, hogy a Károli alapra az egyház tagjai között gyűjtést eszközölve, ezek az adományok folytak be: Zsiros Kálmán, Varga Nagy István, Hoffman Frigyes törvényszéki bírók 1—1 frt, Küffer Gyula kir. ügyész 1 frt, Koós István, Dr. Kiss Károly ügyvédek 1—1 frt, Nagy Gábor csendőrszázados, Bencze Bálint csendőrhadnagy 1—1 frt, Orbán István, Szigeti Mihály, Nagy István, Kovalcsik Sándor csendőrtisztek együtt 1 frt, Ruzska Dániel számtiszt 20 kr és Fekete Gyula lelkész 1 frt, összesen 10 frt 20 kr.

Nagy-Kikinda.

Fekete Gyula,
református missiói lelkész.

A resiczabányai ev. reform. egyház megalakulása.

A főtiszteletű és nagyméltóságú egyetemes magyar református konvent 1885-ik évi 51-ik számú végzésében elhatározta, hogy minden hitsorsosunk lelki gondozásban részesíttessék. Ezen határozat az 1881—82. évi országos zsinat legdicőbb, legnagyobb alkotásának, a domesztikának áldásos eredménye, mert e magasztos intézmény évenként ezeket áldoz arra, hogy távol a magyarság zömétől, idegen felekezetek és nemzetiségek között élő hitsorsosaink, mind egyházunknak, mind nemzetiségünknek megtartassanak az által, hogy körlelkész állomások szerveztetnek, melyeknek élére hitbuzgó lelkészek állítatnak, kiknek nemes kötelességük az, hogy — az Írás szavai szerint — összeszedjék: „a szétszórt csontokat“.

A békésbányai egyházmegye évenként 1500 forintot kap missiói célokra az országos egyházi közalapból. Ez összeget, megpótolva a rendelkezése alatt álló hasonló természetű alapok kamatjaival, jórészen hazánk déli részén, a Bánátban szétszórtan élő, csaknem ötezerre menő hitsorsosaink lelkigondozására fordítja. E célból az egyházmegyei missiói bizottság az 1887. évi július 8-án tartott gyűlésén az egész Bánátot tizenegy körlelkészre, úgymint: nagykikindaira, nagybecskerekire, magyar-ittebeire, debelliácsaira, páncsovaira, temesvárirra, rittbergire, szkuliakra, klopódiakra, szapárfalvaira s bunya-szegszárdira osztotta fel, mely felosztás az 1888. év május 29—31. napjain Szegeden tartott egyházm. közgyűlés 52-ik számú határozatával el is fogadtatott.

Temesmegyében a dettai járás 13 községgel; Krassó-Szörénymegyében a resiczai járás 8 községgel; a bogsányi járás 15 községgel a szkuliai körlelkészességhez csatoltatott s így a szkuliai lelkész, Nagy Bertalan úr lelki gondozása alá adatott által. Érdekes felemlíteni, hogy a resiczai járás 8 községében még csupán 140 lélekre lett téve hitfeleink száma, s ma már magában Resicza városában, mint a most folyamatban levő összeírásból látható, felül vannak a 300-on, a járás többi köz-

ségeiben azonban, bár még összeírás nem történt, nem sokra tehető a hitfeleink száma.

Nagy Bertalan úr körlelkész megbízatásának a leghívebben és leglelkismeretesebben igyekezett megfelelni. E célból többször megjelent Resiczán, intve és buzdítva hitfeleinket az egyházunkhoz való rendületlen ragaszkodásra. Első megjelenése alkalmával, — 1889. május 18., — már azon kedvező tapasztalatra jutott, hogy hitfeleink számosan vannak itt s már az első, még teljesnek egyáltalában nem mondható összeírás is 168 lelket tüntetett fel, kik eddig az ág. evangélikusokkal együtt közösen tartottak fel lelkész-tanítói állomást és imaházat. Ugyde, miként a hívek előadásából nyilvánvalóvá lett, mint másutt, úgy itt is csak árnyoldalai voltak a közösségnek, miután híveink igazi jogai mellőztettek, ők csak a terhet viselték, de hitelveink szerint való lelki ellátásban nem részesülhettek. A közös imaházban tartatott ugyan minden harmadik vasárnap magyar istenisztelet, — egyébkor német és tót, — de az orgonista csak játszott s nem énekelte énekeinket, minek az lett a szomorú következménye, hogy híveink vagy kedvetlenül mentek a templomba, vagy pedig egészen el is mulasztották azt, nem találván fel azon lelki táplálékokat, a melyeket ott feltalálniok kellett volna. E mellett ma már oda jutottak nagy részben híveink, hogy a 18 évig tartott közösség után énekelni alig tudnak, a 25 éven alóli ifjakat s gyermekeket nem is számítva, kik azt egyáltalában nem tudják. E mellett gyermekeik nem részesültek hitelveink szerint való vallásos oktatásban, sőt a tannyelv az egész városban német levén, a társalgás mindenütt német vagy oláh, oda jutottak, hogy olvasni — jól-rosszul — megtanultak ugyan magyarul, de azt mechanice, minden értelem nélkül teszik.

Mindezen szomorú tapasztalatok azon gondolatot érlelték meg a hívek és körlelkész szívében, hogy itt elengedhetlenül szükséges a lutheránus lelkész úr mellé, egy ev. ref. tanítói állomás létesítése, ki gyermekeik hitelveink szerint való, magyar nemzeti szellemű tanításáról gondoskodik.

E gondolatot a nt. egyházmegye 1889. június 13—15. napjain Szentesen tartott gyűlése magáévá tette s 91. számú határozatában elfogadta, megkeresni határozatván az osztrák-magyar államvasút társaság igazgatósága, mint Resicza és környéke birtokosa, hogy e célra az eddig megszavazott kegydíjon felül, bizonyos összeggel járuljon évenként.

Ugyde e határozat egész más formában nyert immár megvalósulást. Nem tanítói, hanem lelkész-tanítói hivatal állítatott fel s egyházunk a közösségtől megválva, folyó évi január 19-én megalakult, s ez alakulást mind a békésbányai egyházmegye esperese, nt. Szabó János úr, mind pedig a tiszántúli egyházkerület püspöke, főt. Révész Bálint úr megerősítette.

Ez elválásra égető szükség volt, bár régebben megtörtént volna, de, mint a példabeszéd mondja: jobb későn, mint soha. Szükség volt erre, hogy híveink mind egyházunknak, mind nemzetiségünknek megtartassanak. Szükség volt erre, hogy saját szertartásaink szerint végezhessek az isteniszteletet, mert erre nem volt eddig alkalom, minek illusztrálására szabad legyen azon példát felhoznom, hogy a múlt év november 24-én, vagy december elsején, midőn tehát még a különválás nem történt meg s talán még ennek eszméje csirában sem volt, a körlelkész a közös imaházban óhajtott volna hitelveink szerinti, úrvacsoraosztással egybekötött isteniszteletet tartani, s a lutheránus egyház fensőbbsege eléggé megfejthetetlen s

mondhatni szeretetlen módon jónak látta híveink ezen jogos kívánságát megtagadni s őket azon hajlékból kitiltani, melynek megszerzéséhez, fentartásához 18 év óta velök egyenlő arányban járultak.

A megalakult egyházba alólírott lett márczius 3-án kinevezve nt. Szabó János esperes úr által lelkész-tanítóul s hivatalát 9-én el is foglalta. A beigtatást, miután esperes úr elfoglaltatásai miatt nem jelenhetett meg, Nagy Bertalan lelkész úr végezte. Ekkor volt Resiczán az első magyar református istenitizsület, melyen az istenitizsületre és vallásos oktatásra a polgári iskolában felajánlott nagy terem, zsúfolásig megtelt. Alapíge Róm. I. 15—16 volt: „Kész vagyok nektek is predikálni az evangyéliomot, mert nem szégyenlem a Krisztus evangyéliomát, mert Istennek hatalma az minden hívőnek idvességére“. E szentígek nyomán fejtegettem, hogy mi módon leend a Krisztus evangyélioma Isten hatalma által minden hívőnek idvességére? Ugy ha 1) a hívő az evangyéliomi tudománnyal megismerkedik, 2) e tudomány tanítása szerint él, 3) az evangyéliom isteni tanítója, a Jézus Krisztus fenséges példáját követi.

Resicza.

Vöröss Zsigmond,
evang. reform. lelkész.

(Vége köv.)

Különfélék.

A Szentlélek kitöltetésének emléknepja alkalmával szívünkben üdvözljük olvasóinkat. Légyen és maradjon mindnyájokkal, mindnyájunkkal a szeretetnek, békességnek Szentleke. Legyünk teljesek mindnyájan a Szentléleknek adományával, hogy hitünk ne gyengüljön, erőnk ne lankadjon, hanem megkeresztelkedvén tüzzel és szentlélekkel, legyünk hasonlatosak a tűzlelkű apostolhoz, ki ezeket tértített meg az első pünköszt ünnepén. Boldog, ezerszeresen boldog ünnepléseket kívánunk!

Debreczeni főiskola. Theologiai akadémiánkon lemondás folytán üresedésbe jött írásmagyarázati tanszékre pályáztak: Szondy Béla m.-túri s. lelkész, Tereh Gyula h.-m.-vásárhelyi s. lelkész, Józsa Zsigmond n.-enyedi theol. tanár, Ferenczi Gyula krassói lelkész, Berde Sándor kaczkói körlelkész, Sass Béla debreczeni főgymn. h. tanár, Dr. Kecskeméthy István dunamelléki püspöki titkár. — A főgymnasiumnál üresedésben levő philologiai tanszékre pályáztak a következők: Erdei Miklós csurgói, Kovács Dániel székely-udvarhelyi, Vozári Gyula rimaszombati, Nagy Zsigmond nagy-kőrösi, Mátray Lajos szatmári, Dr. Major Károly besztercebányai, Kubányi Béla kun-szt.-miklósi, Gyöngyösi László h.-nánási gymn. tanárok. A pályázók ezen sorrendjét kérvényeik beérkezési ideje szerint közöltük. Az egyes tanárkarok és a közös tanárkari gyűlés megtették már a kijelöléseket. — A pünköszt ünnepnapokra a theol. akad. tanárkar 140 ifjút bocsátott ki főiskolánkból ün-

nepkövetségbe, kik közül hittanhallgató 59, joghallgató 32, tanítóképezdész 29, felső gymnasista 20; 160 legáció közül 20 helyre nem kívántak ünnepkövetet.

Károli Gáspár emléke. Ujabban Bertalan Gábor hely. lelkész úr a nádudvari konfirmáltak részéről a két czélra egyformán megosztandó 1 frt 50 krt küldött be hozzánk. Gyűlt eddig nálunk a síremlékre 297 frt 38 kr, a szellemi emlékre 320 frt 22 kr, együtt 617 frt 60 kr, mely összeg takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1890. május 22. Csiky Lajos.

Haláleset. Pótolhatatlan veszteség érte, mély gyász sujtotta a vértesi ev. ref. egyház lelkészét, Bészler Imrét: neje, Nebovidszky Emma asszony 35 éves korában, f. hó 21-én esti 10 órakor meghalt, hagyván maga után a fájdalomtól megtört szívű férjen kívül az édes anya után síró négy kis ártatlan leánykát. Temetése 23-án d. u. volt, melyre Lapunk szerkesztője is — nejének testvére lévén a gyászoló férj — családostól elutazott. Nagy számú rokonok, barátok, ismerősök őszinte részvéte kíséri a boldogultat a temető-kertbe. Emléke legyen áldott, pihenése az élet szenvedései után háborítatlan! A hit gyógyító balzsamával enyhítse a gyászolóknak szívének, lelkének fájdalmát! R—r.

A huszti orgonista-tanítói állásra való pályázat határidejéről mult számunkban — a mint írva volt — junius 1-et nyomattunk. Az aláíró nt. lelkész úr e dátumot julius 1-re igazíttatja ki általunk. Így most a hirdetést kijavítva közöljük.

Szerk. posta. T. L. S z a t m á r. A felebbezés közlését jövő heti számunkban megkezdem.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a huszti ev. ref. orgonista-tanítói állásra. Javaslom: lakás és kerten kívül 400 forint, havi előleges részletekben; 6 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő; 2 hold szántó föld; 40—50 frt tandíj és a temetési stóla. Határidő julius 1. A megválasztandó csak a próbaév leteltével erősítettik meg. A kérvények a lelkészi hivatalhoz küldendőek.

Huszt, 1890. május 15.

Nagy Frigyes,
ev. reform. lelkész.

ket, s kegyes adományait, — bármily csekély legyen is az, — küldjék el mi hozzánk. Mi a magunk részéről, — Istenbe vetett erős hittel, — tovább folytatjuk a jónak ösmert munkát, semmi nem levén drága, avagy nehéz, a mivel Krisztus anyaszentegyházának javára szolgálhatunk.

Azon ígérettel, hogy más alkalommal részletezett leírást is fogok közölni a missiói munkálkodásról, — jelen tudósításmat berekesztem, csak azt jelezvén még, hogy a Károli alapra az egyház tagjai között gyűjtést eszközölve, ezek az adományok folytak be: Zsiros Kálmán, Varga Nagy István, Hoffman Frigyes törvényszéki bírók 1—1 frt, Küffer Gyula kir. ügyész 1 frt, Koós István, Dr. Kiss Károly ügyvédek 1—1 frt, Nagy Gábor csendőrszázados, Bencez Bálint csendőrhadnagy 1—1 frt, Orbán István, Szigeti Mihály, Nagy István, Kovalcsik Sándor csendőrtiszttek együtt 1 frt, Ruzska Dániel számtiszt 20 kr és Fekete Gyula lelkész 1 frt, összesen 10 frt 20 kr.

Nagy-Kikinda.

Fekete Gyula,
református missiói lelkész.

A resiczabányai ev. reform. egyház megalakulása.

A főtiszteletű és nagyméltóságú egyetemes magyar református konvent 1885-ik évi 51-ik számú végzésében elhatározta, hogy minden hitsorsosunk lelki gondozásban részesíttessék. Ezen határozat az 1881—82. évi országos zsinat legdicsebb, legnagyobb alkotásának, a domesztikának áldásos eredménye, mert e magasztos intézmény évenként ezeket áldoz arra, hogy távol a magyarság zömétől, idegen felekezetek és nemzetiségek között élő hitsorsosaink, mind egyházunknak, mind nemzetiségünknek megtartassanak az által, hogy körlelkészi állomások szerveztetnek, melyeknek élére hitbuzgó lelkészek állítatnak, kiknek nemes kötelességök az, hogy — az Irás szavai szerint — összeszedjék: „a szétszórt csontokat“.

A békésbányai egyházmegye évenként 1500 forintot kap missiói célokra az országos egyházi közalapról. Ez összeget, megpótolva a rendelkezése alatt álló hasonló természetű alapok kamatjaival, jórésben hazánk déli részén, a Bánátban szétszórtan élő, csaknem ötezerre menő hitsorsosaink lelkigondozására fordítja. E célból az egyházmegyei missiói bizottság az 1887. évi július 8-án tartott gyűlésén az egész Bánátot tizenegy körlelkészségre, úgymint: nagykikindaira, nagybecskerekire, magyar-ittebeire, debelliácsaira, páncsovaira, temesvárra, rittbergire, szkuliaira, klopódiára, szapáryfalvaira s bunya-szegszárdira osztotta fel, mely felosztás az 1888. év május 29—31. napjain Szegeden tartott egyházm. közgyűlés 52-ik számú határozatával el is fogadtatott.

Temes megyében a dettai járás 13 községgel; Krassó-Szörénymegyében a resiczai járás 8 községgel; a bogsányi járás 15 községgel a szkuliai körlelkészséghez csatoltatott s így a szkuliai lelkész, Nagy Bertalan úr lelki gondozása alá adatott által. Érdekes felemlíteni, hogy a resiczai járás 8 községében még csupán 140 lélekre lett téve hitfeleink száma, s ma már magában Resicza városában, mint a most folyamatban levő összeírásból látható, felül vannak a 300-on, a járás többi köz-

ségeiben azonban, bár még összeírás nem történt, nem sokra tehető a hitfeleink száma.

Nagy Bertalan úr körlelkészi megbízatásának a leghívebben és leglelküimeretesebben igyekezett megfelelni. E célból többször megjelent Resiczán, intve és buzdítva hitfeleinket az egyházunkhoz való rendületlen ragaszkodásra. Első megjelenése alkalmával, — 1889. május 18., — már azon kedvező tapasztalatra jutott, hogy hitfeleink számosan vannak itt s már az első, még teljesnek egyáltalában nem mondható összeírás is 168 lelket tüntetett fel, kik eddig az ág. evangélikusokkal együtt közösen tartottak fel lelkész-tanítói állomást és imaházat. Ugyde, miként a hívek előadásából nyilvánvalóvá lett, mint másutt, úgy itt is csak árnyoldalai voltak a közösségnek, miután híveink igazi jogai mellőztettek, ők csak a terhet viselték, de hitelveink szerint való lelki ellátásban nem részesülhettek. A közös imaházban tartatott ugyan minden harmadik vasárnap magyar istenitisztelet, — egyébkor német és tót, — de az orgonista csak játszott s nem énekelte énekeinket, minek az lett a szomorú következménye, hogy híveink vagy kedvetlenül mentek a templomba, vagy pedig egészen el is mulasztották azt, nem találván fel azon lelki táplálékokat, a melyeket ott feltalálniok kellett volna. E mellett ma már oda jutottak nagy részben híveink, hogy a 18 évig tartott közösség után énekelni alig tudnak, a 25 éven alóli ifjakat s gyermekeket nem is számítva, kik azt egyáltalában nem tudják. E mellett gyermekeik nem részesültek hitelveink szerint való vallásos oktatásban, sőt a tannyelv az egész városban német levén, a társalgás mindenütt német vagy oláh, oda jutottak, hogy olvasni — jól-rosszul — megtanultak ugyan magyarul, de azt mechanice, minden értelem nélkül teszik.

Mindezen szomorú tapasztalatok azon gondolatot érlelték meg a hívek és körlelkész szívében, hogy itt elengedhetlenül szükséges a lutheránus lelkész úr mellé, egy ev. ref. tanítói állomás létesítése, ki gyermekeik hitelveink szerint való, magyar nemzeti szellemű tanításáról gondoskodik.

E gondolatot a nt. egyházmegye 1889. június 13—15. napjain Szentesen tartott gyűlése magáévá tette s 91. számú határozatában elfogadta, megkeresni határozatván az osztrák-magyar államvasút társaság igazgatósága, mint Resicza és környéke birtokosa, hogy e célra az eddig megszavazott kegydíjon felül, bizonyos összeggel járuljon évenként.

Ugyde e határozat egész más formában nyert immár megvalósulást. Nem tanítói, hanem lelkész-tanítói hivatal állítatott fel s egyházunk a közösségtől megválva, folyó évi január 19-én megalakult, s ez alakulást mind a békésbányai egyházmegye esperese, nt. Szabó János úr, mind pedig a tiszántúli egyházkerület püspöke, főt. Révész Bálint úr megerősítette.

Ez elválásra égető szükség volt, bár régebben megtörtént volna, de, mint a példabeszéd mondja: jobb későn, mint soha. Szükség volt erre, hogy híveink mind egyházunknak, mind nemzetiségünknek megtartassanak. Szükség volt erre, hogy saját szertartásaink szerint végezhessek az istenitiszteletet, mert erre nem volt eddig alkalom, minek illusztrálására szabad legyen azon példát felhoznom, hogy a múlt év november 24-én, vagy december elsején, midőn tehát még a különválás nem történt meg s talán még ennek eszméje csirában sem volt, a körlelkész a közös imaházban óhajtott volna hitelveink szerinti, úrvacsoraosztással egybekötött istenitiszteletet tartani, s a lutheránus egyház fensőbbsege eléggé megfejthetetlen s

mondhatni szeretetlen módon jónak látta híveink ezen jogos kívánságát megtagadni s őket azon hajlékból kitiltani, melynek megszerzéséhez, fentartásához 18 év óta velük egyenlő arányban járultak.

A megalakult egyházba alólfrott lett márczius 3-án kinevezve nt. Szabó János esperes úr által lelkész-tanítóul s hivatalt 9-én el is foglalta. A beigtatást, miután esperes úr elfoglaltatásai miatt nem jelenhetett meg, Nagy Bertalan lelkész úr végezte. Ekkor volt Resiczán az első magyar református istenitisztele, melyen az istenitiszteleire és vallásos oktatásra a polgári iskolában felajánlott nagy terem, zsúfolásig megtelt. Alapige Róm. I. 15—16 volt: „Kész vagyok nektek is predikálni az evangyéliomot, mert nem szegyenlem a Krisztus evangyéliomát, mert Istennek hatalma az minden hívőnek idvességére“. E szentigék nyomán fejtegettem, hogy mi módon leend a Krisztus evangyélioma Isten hatalma által minden hívőnek idvességére? Ugy ha 1) a hívő az evangyéliomi tudománnyal megismerkedik, 2) e tudomány tanítása szerint él, 3) az evangyéliom isteni tanítója, a Jézus Krisztus fenséges példáját követi.

Resicza.

Vöröss Zsigmond,
evang. reform. lelkész.

(Vége köv.)

Különfélék.

A Szentlélek kitöltetésének emléknapja alkalmával szívünkben üdvözöljük olvasóinkat. Légyen és maradjon mindnyájokkal, mindnyájunkkal a szeretetnek, békességnek Szentlelke. Legyünk teljesek mindnyájan a Szentléleknek adományával, hogy hitünk ne gyengüljön, erőnk ne lankadjon, hanem megkeresztelkedvén tüzzel és szentlélekkel, legyünk hasonlatosak a tüzelkű apostolhoz, ki ezeket tértett meg az első pünköst ünnepén. Boldog, ezerszeresen boldog ünnepléseket kívánunk!

Debreczeni főiskola. Theologiai akadémiánkon lemondás folytán üresedésbe jött írásmagyarázati tanszékre pályáztak: Szondy Béla m.-túri s. lelkész, Tereh Gyula h.-m.-vásárhelyi s. lelkész, Józsa Zsigmond n.-enyedi theol. tanár, Ferenczi Gyula krassói lelkész, Berde Sándor kaczkói körlelkész, Sass Béla debreczeni főgymn. h. tanár, Dr. Keckeméthy István dunamelléki püspöki titkár. — A főgymnasiumnál üresedésben levő philologiai tanszékre pályáztak a következők: Erdei Miklós csurgói, Kovács Dániel székely-udvarhelyi, Vozári Gyula rimaszombati, Nagy Zsigmond nagy-kőrösi, Mátray Lajos szatmári, Dr. Major Károly besztercebányai, Kubányi Béla kun-szt.-miklósi, Gyöngyösi László h.-nánási gymn. tanárok. A pályázók ezen sorrendjét kérvényeik beérkezési ideje szerint közöltük. Az egyes tanárkarok és a közös tanárkari gyűlés megtették már a kijelöléseket. — A pünkösti ünnepnapokra a theol. akad. tanárkar 140 ifjút bocsátott ki főiskolánkból ün-

nepkövetségbe, kik közül hittanhallgató 59, joghallgató 32, tanítóképezdész 29, felső gymnasista 20; 160 legáció közül 20 helyre nem kívántak ünnepkövetet.

Károli Gáspár emléke. Ujabban Bertalan Gábor hely. lelkész úr a nádudvari konfirmáltak részéről a két célra egyformán megosztandó 1 frt 50 krt küldött be hozzánk. Gyűlt eddig nálunk a síremlékre 297 frt 38 kr, a szellemi emlékre 320 frt 22 kr, együtt 617 frt 60 kr, mely összeg takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1890. május 22. Csiky Lajos.

Haláleset. Pótolhatatlan veszteség érte, mely gyász sujtotta a vértesi ev. ref. egyház lelkészét, Bészler Imrét: neje, Nebovidszky Emma asszony 35 éves korában, f. hó 21-én esti 10 órakor meghalt, hagyván maga után a fájdalomtól megtört szívű férjen kívül az édes anya után síró négy kis ártatlan leánykát. Temetése 23-án d. u. volt, melyre Lapunk szerkesztője is — nejének testvére lévén a gyászoló férj — családostól elútaozott. Nagy számú rokonok, barátok, ismerősök öszinte részvéte kíséri a boldogultat a temető-kertbe. Emléke legyen áldott, pihenése az élet szenvedései után háborítatlan! A hit gyógyító balzsamával enyhítse a gyászolóknak szívének, lelkének fájdalmát! R—r.

A huszti orgonista-tanítói állásra való pályázat határidejéről mult számunkban — a mint írva volt — június 1-et nyomattunk. Az aláíró nt. lelkész úr e dátumot július 1-re igazította ki általunk. Így most a hirdetést kijavítva közöljük.

Szerk. posta. T. L. S z a t m á r. A felebbezés közlését jövő heti számunkban megkezdem.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a huszti ev. ref. orgonista-tanítói állásra. Javadalom: lakás és kerten kívül 400 forint, havi előleges részletekben; 6 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő; 2 hold szántó föld; 40—50 frt tandíj és a temetési stóla. Határidő július 1. A megválasztandó csak a próbaév leteltével erősítettik meg. A kérvények a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Huszt, 1890. május 15.

Nagy Frigyes,
ev. reform. lelkész.

PÁLYÁZAT.

A dunántúli ev. ref. egyházkerület pápai főgymnasiumában a német nyelv és irodalom tanszékére pályázat nyittatik.

E tanszékkel 1000 frt, azaz egyezer frt évi javadalom van összekötve, melyből 200 frt lakbér, továbbá ötödéves pótlék az 1887-iki székesfehérvári ker. gyűlés 92. jk. sz. alatt körvonalozott módozattal. Heti óraszám: 20—21.

A pályázati kérvényhez melléklendők: a) keresztlevél, b) erkölcsi bizonyítvány azon időtől fogva, midőn iskolai tanulmányait bevégezte, c) a jelzett tanszékre képesítettséget tanúsító oklevél, d) szolgálati bizonyítvány, e) orvosi bizonyítvány a testi épség igazolására.

Pályázó csak ev. ref. vallású lehet, s megválasztatása esetén jogos, egyszersmind kötelezett tagja leendő a tanári nyug- és gyámintézetnek, székét szaktudományára vonatkozó értekezéssel tartozik elfoglalni az 1890—91. tanév megnyitásakor, egy év leteltével lesz állandósítva.

A kellőleg fölszerelt pályázati kérvény 1890. jun. 26-ig mélt. Pap Gábor püspök úrhoz küldendő Révkomáromba.

Kocs, 1890. május 16.

László József,
főisk. egyh. gondnok.

Pályázat.

A kisujszállási ev. ref. hat osztályú gymnasiumban két rendes tanári állomásra pályázat hirdettetik, melyek közül az egyikkel a természetrajz- és földrajznak, a másikkal a mennyiségtan- és ábrázoló mértannak tanítása van összekötve. Ezen felül 24 óra számig kötelesek a megválasztottak más tantárgyak tanítására is.

Fizetés: 900 frt. Csak ev. ref. vallásúak pályázhatnak. A kellőleg felszerelt kérvények, melyekben életkor, vallás, tanulmányok, eddig végzett hivataloskodás és a hadkötelezettségről szóló okmányok csatolandók, az igazgató-tanács elnökségéhez folyó évi június 20-ikáig küldendő be.

Okleveles tanárok előnyben részesülnek. Oklevéllel bíró egyén egy évi sikeres működés után állandósított; nem okleveles egyén pedig két év alatt oklevelet szerezni tartozik. A megválasztott tanár a tiszántúli tanári nyugdíjintézetnek is kötelezett tagja.

Az állomás folyó évi szeptemberhó 1-én elfoglalandó.

Kelt Kisujszálláson, 1890. május 8-án.

2—2

Az igazgató-tanács.

Pályázat tanári állásokra.

A szatmár-németi ev. ref. gymnasiumnál, részint megüresedett, részint újból szervezett következő három rendes tanári állomásra pályázat hirdettetik:

I. Class. philologia, — II. Magyar-latin, — II. Mennyiségtan — ábrázoló mértan, esetleg mennyiségtan — természetani tanszékekre.

Javadalmazás: évi 1000 frt, mely a gymnasium pénztárából az illető tanár nyugtatványára évnegyedes részletekben előre fizettetik és 23 m³ beszállított tűzifa félévénként előre.

Heti órák száma legfeljebb: 22.

Mindhárom tanszék okleveles rendes tanárral fog betölteni. Nem okleveles egyének csakis okleveles hiányában választatnak meg s csak helyettes tanárokkul alkalmaztatnak 800 frt évi fizetéssel s a jelzett felleltmény-nyel, megjegyezvén, hogy vizsgálatukat a törvény által meghatározott időn (3 év) belül tartoznak befejezni. — A megválasztott tanár állását 1890. szept. 1-én tartozik elfoglalni.

A megválasztott okleveles rendes tanár első szolgálati éve rendtartásunk szerint próbaévnék tekintetik s ennek sikeres végződése után az illető tanár állandó alkalmazást nyervén, a nyug- és gyámintézetnek jogosult és kötelezett tagja leendő.

Pályázhatnak protestáns tanárok és tanárjelöltek; ev. ref. vallású okleveles egyének előnyben részesülnek. Pályázók oklevéllel, eddigi szolgálatokról szóló bizonyítványaikkal, egyetemi indexükkel, katonai szolgálati viszonyukat feltüntető igazolványaikkal és egészségi bizonyítványukkal ellátott folyamodványaikat alólírott igazgató tanácsi elnökhöz legkésőbb f. évi június hó 15-ig küldjék be.

Szatmár, 1890. május hó 11.

Regéczi Sándor,
igazgató tanácsi jegyző.

2—2

Farkas Antal,
igazgató tanácsi elnök.